

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT

T. ČAPETA

fremSAT den 27. oktober 2022¹

Forenede sager C-514/21 og C-515/21

LU (C-514/21),

PH (C-515/21)

mod

Minister for Justice and Equality

(anmodninger om præjudiciel afgørelse indgivet af Court of Appeal (appeldomstol, Irland))

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde i straffesager – rammeafgørelse 2002/584/RIA – europæisk arrestordre og procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne – europæisk arrestordre udstedt med henblik på fuldbyrdelse af en frihedsstraf – fakultative grunde til at afslå fuldbyrdelse – artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 – »retssag, der førte til afgørelsen« – tilbagekaldelse af prøvetid – ret til forsvar – EMRK's artikel 6 – artikel 47 og 48 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder«

I. Indledning

1. En person begik en lovovertrædelse og blev kendt skyldig efter en retfærdig rettergang. Denne konstatering af skyld førte til idømmelse af en betinget fængselsstraf. Efterfølgende blev selvsamme person anklaget for en anden lovovertrædelse begået i prøvetiden for den første lovovertrædelse. Den anden retssag blev gennemført in absentia og førte til en konstatering af skyld og idømmelse af en fængselsstraf. Som følge heraf blev udsættelsen af fængselsstraffen for den første lovovertrædelse tilbagekaldt. Da den pågældende person var uden for landet, blev der udstedt en europæisk arrestordre med henblik på fuldbyrdelse af fængselsstraffen for den første lovovertrædelse.

2. Kan den fuldbyrdende myndighed afslå overgivelse på grundlag af en europæisk arrestordre udstedt med henblik på fuldbyrdelsen af straffen vedrørende den første lovovertrædelse, fordi den anden retssag blev gennemført in absentia? Besvarelsen af dette spørgsmål kræver en

¹ – Originalsprog: engelsk.

fortolkning af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584/RIA². Det kræver nærmere bestemt en besvarelse af, om begrebet »retssag, der førte til afgørelsen« i denne bestemmelse ligeledes omfatter denne anden retssag.

3. Ud over fortolkningen af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre medfører disse forelæggelser en mere grundlæggende udfordring for ordningen med den europæiske arrestordre. De rejser spørgsmålet om, hvorvidt den fuldbyrdende myndighed bør have mulighed for (eller endog være forpligtet til) ud over de situationer, som er omhandlet i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, at afslå overgivelse, hvis den konstaterer, at en grundlæggende rettighed (eller i det mindste denne rets væsentligste indhold) for den person, der skal overgives, vil blive tilsidesat af udstedelsesstaten.

4. Rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre indeholder en udtømmende opregning af de situationer, der forpligter eller giver den fuldbyrdende myndighed mulighed for at afslå at fuldbyrde en europæisk arrestordre³. Ud over disse situationer har Domstolen fundet, at rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre giver en yderligere mulighed. På grundlag af denne retspraksis kan den fuldbyrdende myndighed ligeledes afslå overgivelse, hvis der i udstedelsesstaten er systemiske eller generelle mangler, der berører visse persongrupper eller centre for frihedsberøvelse⁴, eller generelle eller systemiske mangler ved retsstaten⁵. Inden den fuldbyrdende myndighed beslutter ikke at overgive, når der findes sådanne systemiske mangler, skal den desuden fastslå, at den person, som skal overgives, løber en reel risiko for, at den pågældendes grundlæggende ret vil blive krænket i udstedelsesstaten⁶.

5. I den foreliggende sag er det imidlertid ikke blevet påberåbt, at der foreligger systemiske mangler i udstedelsesstaten, og det samme gør sig gældende i flere andre sager, der verserer for Domstolen på tidspunktet for fremsættelsen af dette forslag til afgørelse⁷. Dette rejser derfor et nyt spørgsmål: Er en eventuel tilsidesættelse af en enkelt grundlæggende rettighed for en person, der skal overgives, tilstrækkelig til, at den fuldbyrdende myndighed kan afslå overgivelsen? Dette (gen)åbner endvidere spørgsmålet om, hvorvidt den fuldbyrdende myndighed overhovedet kan kontrollere, om de grundlæggende rettigheder for den person, der skal overgives, vil blive respekteret af udstedelsesstaten. Alle disse sager, herunder de foreliggende forelæggelser, synliggør de problemer, som de fuldbyrdende judicielle myndigheder står over for som følge af automatisk gensidig anerkendelse, der er selve princippet, som ligger til grund for ordningen med den europæiske arrestordre⁸.

² – Rådets rammeafgørelse af 13.6.2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (EFT 2002, L 190, s. 1), som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26.2.2009 om ændring af rammeafgørelse 2002/584/RIA, rammeafgørelse 2005/214/RIA, rammeafgørelse 2006/783/RIA, rammeafgørelse 2008/909/RIA og rammeafgørelse 2008/947/RIA samt styrkelse af personers proceduremæssige rettigheder og fremme af anvendelsen af princippet om gensidig anerkendelse i forbindelse med afgørelser afsagt, uden at den pågældende selv var til stede under retssagen (EUT 2009, L 81, s. 24, herefter »rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre«).

³ – Disse er opregnet i artikel 3, 4 og 4a i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

⁴ – Dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru (C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 89).

⁵ – Dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Mangler ved domstolssystemet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 61).

⁶ – Jf. de i fodnote 4 og 5 nævnte domme samt dom af 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Den udstedende judicielle myndigheds uafhængighed) (C-354/20 PPU og C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, præmis 51 og 52), og af 22.2.2022, Openbaar Ministerie (Domstol oprettet ved lov i den udstedende medlemsstat) (C-562/21 PPU og C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, præmis 50, 52, 67 og 68).

⁷ – Puig Gordi m.fl. (sag C-158/21), E.D.L. (Sygdom som afslagsgrund) (sag C-699/21) og GN (sag C-261/22).

⁸ – Dom af 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, præmis 37 og 63), og udtalelse 2/13 (Den Europæiske Unions tiltrædelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention) af 18.12.2014 (EU:C:2014:2454, præmis 191).

6. De forelagte spørgsmål kan besvares på en måde, der er nyttig for den forelæggende ret, uden at der tages generel stilling til de yderligere muligheder for at afslå fuldbyrdelsen af en europæisk arrestordre. Som det vil fremgå af det følgende, er dette tilfældet, fordi de forelagte spørgsmål er opstået i en situation, hvor en eventuel tilsidesættelse af en grundlæggende rettighed følger af en retssag in absentia. EU-lovgiver har med hensyn til denne situation vedtaget en fælles forståelse for, hvornår alle nationale retter skal anerkende retsafgørelser afsagt in absentia⁹. Jeg vil imidlertid fremsætte nogle argumenter for, hvorfor yderligere grunde til at afslå overgivelse skal begrænses til et minimum¹⁰.

II. Retsforskrifter

A. *Rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre*

7. Artikel 1, stk. 3, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre bestemmer:

»Denne rammeafgørelse indebærer ikke nogen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, således som de er defineret i artikel 6 i traktaten om Den Europæiske Union.«

8. Artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre fastsætter en fakultativ grund til at afslå fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre på følgende betingelser:

»1. Den fuldbyrdende judicielle myndighed kan også nægte at fuldbyrde den europæiske arrestordre, der er udstedt med henblik på fuldbyrdelse af en frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning, hvis den pågældende ikke selv var til stede under den retssag, der førte til afgørelsen, medmindre det fremgår af den europæiske arrestordre, at den pågældende i overensstemmelse med yderligere proceduremæssige krav i den udstedende medlemsstats nationale ret:

a) i rette tid

i) enten er blevet indkaldt personligt og derved underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen, eller på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag

og

ii) er blevet underrettet om, at der kan afsiges en afgørelse, selv om han/hun ikke er til stede under retssagen

eller

⁹ – Jf. i denne henseende Rådets rammeafgørelse 2009/299. Jf. endvidere Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/343 af 9.3.2016 om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager (EUT 2016, L 65, s. 1) og dom af 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, præmis 62 og 63).

¹⁰ – Jf. i denne henseende ligeledes generaladvokat Richard de la Tours forslag til afgørelse Puig Gordi m.fl. (C-158/21, EU:C:2022:573, punkt 60). På tidspunktet for offentliggørelsen af dette forslag til afgørelse verserer denne sag stadig for Domstolen.

- b) var klar over den berammede retssag og havde givet et mandat til en juridisk rådgiver, der var udnævnt enten af den pågældende person eller af staten til at forsvare ham/hende under retssagen, og var faktisk repræsenteret af denne rådgiver under retssagen
- eller
- c) efter at have fået afgørelsen forkyndt og udtrykkeligt være blevet underrettet om retten til fornyet prøvelse eller anke, hvor personen har ret til at deltage, og som giver mulighed for, at sagens realiteter inkl. nye beviser bliver taget op igen, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse bliver ændret:
- i) udtrykkeligt har erklæret, at han/hun ikke anfægter afgørelsen
- eller
- ii) ikke har anmodet om fornyet prøvelse eller anke inden for den gældende frist
- eller
- d) ikke har fået afgørelsen forkyndt personligt, men
- i) vil få den forkyndt personligt straks efter overgivelsen og vil udtrykkeligt blive underrettet om retten til fornyet prøvelse eller anke, hvor personen har ret til at deltage, og som giver mulighed for, at sagens realiteter, herunder nye beviser, bliver taget op igen, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse bliver ændret
- og
- ii) vil blive underrettet om den frist, inden for hvilken han/hun skal anmode om en sådan fornyet prøvelse eller anke som nævnt i den pågældende europæiske arrestordre.

[...]«

B. Rammeafgørelse 2009/299

9. Artikel 4a blev indsat i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre som en yderligere fakultativ grund til at afslå fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre ved rammeafgørelse 2009/299. I denne sammenhæng er følgende betragtninger til rammeafgørelsen relevante:

- »(1) Anklagedes ret til selv at være til stede under retssagen indgår i retten til en retfærdig rettergang i henhold til artikel 6 i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, som fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Domstolen har endvidere erklæret, at anklagedes ret til selv at være til stede under retssagen ikke er absolut, og at anklagede under visse omstændigheder af egen fri vilje udtrykkeligt eller stiltiende, men utvetydigt, kan give afkald på denne ret.

[...]

- (6) Bestemmelserne i denne rammeafgørelse om ændring af andre rammeafgørelser fastsætter betingelser for, hvornår anerkendelse og fuldbyrdelse af en afgørelse afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede, ikke bør nægtes. Det drejer sig om alternative betingelser; når en af betingelserne er opfyldt, garanterer den udstedende myndighed ved at udfylde den dertil indrettede del af den europæiske arrestordre eller af den relevante attest til de andre rammeafgørelser, at kravene er eller vil blive opfyldt, hvilket bør være tilstrækkeligt til, at afgørelsen kan fuldbyrdes på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse.«

III. De faktiske omstændigheder i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

10. Det i det væsentlige ens indhold af de to forenede sager er blevet gengivet i dette forslag til afgørelses indledning. Jeg vil indledningsvis redegøre nærmere for de to forenede sagers faktiske omstændigheder.

A. LU (sag C-514/21)

11. En ungarsk judiciel myndighed har anmodet om overgivelse af LU, der er appellant i hovedsagen, med henblik på fuldbyrdelse af en frihedsstraf og har udstedt en europæisk arrestordre til dette formål. Den forelæggende ret, Court of Appeal (appeldomstol, Irland), er den fuldbyrdende judicielle myndighed i denne sammenhæng¹¹.

12. I forbindelse med indsamlingen af de relevante oplysninger fremsendte High Court (ret i første instans), der traf afgørelse i første instans om, hvorvidt den europæiske arrestordre skulle fuldbyrdes, i alt syv anmodninger om supplerende oplysninger til den udstedende judicielle myndighed i overensstemmelse med artikel 15, stk. 2, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

13. LU begik flere strafbare forhold i august 2005, nemlig vold i hjemmet rettet mod sin tidligere ægtefælle, parrets barn og sin svigermor, herunder overgreb mod sin tidligere ægtefælle og indespærring af hende og deres barn. Jeg vil omtale dem som »de første lovovertrædelser«.

14. LU blev dømt for de første lovovertrædelser i oktober 2006, og denne dom blev stadfæstet efter appel i april 2007. Ifølge den forelæggende ret har den udstedende judicielle myndighed bekræftet, at LU enten var til stede eller repræsenteret ved sin valgte forsvarer under disse to retssager. LU blev således idømt et års fængsel for de første lovovertrædelser, som blev udsat i en prøveperiode på to år¹².

15. I december 2010 blev LU dømt i første instans for at have undladt at betale børnebidrag, hvilket jeg vil omtale som »den udløsende lovovertrædelse«. Han var til stede under to retsmøder, men ikke under afsigelsen af afgørelsen. Som følge heraf pålagde retten i første instans en bøde, men den traf ikke afgørelse om straffen med prøvetid for de første lovovertrædelser¹³.

¹¹ – Opmærksomheden henledes på, at den forelæggende ret træffer afgørelse i den appel, der er iværksat til prøvelse af High Courts (ret i første instans, Irland) afgørelse, som var den ret i første instans, for hvilken den omhandlede europæiske arrestordre blev indbragt, og som besluttede, at den kunne fuldbyrdes.

¹² – Eftersom appellanten i hovedsagen var varetægtsfængslet 1 måned under retssagen i første instans, mangler han højst at afsone 11 måneder.

¹³ – Ifølge de foreliggende oplysninger blev den udløsende lovovertrædelse begået i 2008, dvs. i prøvetiden for de første lovovertrædelser.

16. Denne dom blev appelleret, selv om sagsakterne ikke indeholder nogen oplysninger om, hvem der iværksatte appellen¹⁴. LU blev indkaldt til at give møde i retsmødet, men indkaldelsen blev ikke afhentet. Dette blev anset for at være en korrekt forkyndelse i henhold til ungarsk lovgivning. Da appellantens ikke var til stede under dette retsmøde, udpegede appelretten en forsvarsadvokat for ham, som deltog i retssagen.

17. I juni 2012 ændrede appelretten den oprindelige straf (bøden) og idømte LU fem måneders fængsel og traf afgørelse om forbud mod at udføre offentlig beskæftigelse i et år. Samtidig traf appelretten afgørelse om fuldbyrdelse af den straf, der var idømt for de første lovovertrædelser, og tilbagekaldte prøvetiden¹⁵.

18. I denne forbindelse udstedte den ungarske judicielle myndighed i september 2012 en europæisk arrestordre med henblik på afsoning af de straffe, der var blevet idømt for både de første lovovertrædelser og for den udløsende lovovertrædelse. LU gjorde indsigelse mod denne overgivelse ved High Court (ret i første instans), og denne afviste at træffe afgørelse om hans overgivelse.

19. Endelig indgav LU en begæring om en fornyet behandling af sagen vedrørende de første overtrædelser, som blev forkastet i første instans i oktober 2016, og som blev stadfæstet ved appel i marts 2017. I begge tilfælde gav LU ikke personligt fremmøde, men blev repræsenteret ved den forsvarsadvokat, som han havde valgt. Efter denne endelige forkastelse af en begæring om en fornyet behandling kunne fængselsstraffen for de første lovovertrædelser igen fuldbyrdes i henhold til ungarsk ret. En ungarsk judicial myndighed udstedte således i juli 2017 en anden europæisk arrestordre, der kun vedrører straffen for de første lovovertrædelser¹⁶. Det er denne anden europæiske arrestordre, der på nuværende tidspunkt verserer for den forelæggende ret som den fuldbyrdende judicielle myndighed.

20. Den forelæggende ret er foreløbig af den opfattelse, at retssagen vedrørende den udløsende lovovertrædelse ikke var i overensstemmelse med artikel 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention (herefter »EMRK«). Hvis denne retssag skal anses for den »retssag, der førte til afgørelsen«, vil det følgelig være muligt at afslå at fuldbyrde den europæiske arrestordre i henhold til artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

21. LU har gjort gældende, at fængselsstraffen for de første lovovertrædelser alene kan fuldbyrdes på grund af retssagen vedrørende den udløsende lovovertrædelse. Det følger heraf, at retssagen vedrørende den udløsende lovovertrædelse skal betragtes som den »retssag, der førte til afgørelsen«. Denne retssag er blevet gennemført in absentia og opfylder ingen af de betingelser, der er fastsat i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, og som giver mulighed for overgivelse. LU har tilføjet, at der ikke er nogen mulighed for fornyet prøvelse med hensyn til den udløsende lovovertrædelse, og at hans overgivelse derfor ville udgøre en »alvorlig tilsidesættelse« af hans rettigheder i henhold til EMRK's artikel 6 samt artikel 47 og 48 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).

¹⁴ – Parterne har ikke i retsmødet for Domstolen kunnet bekræfte, hvem der iværksatte denne appel.

¹⁵ – Det er ikke muligt at udlede af sagsakterne, om der blev udøvet noget skøn ved tilbagekaldelsen af denne prøvetid. I den foreliggende sag er den forelæggende ret således, til forskel fra sag C-515/21, ligeledes i tvivl om betydningen af, at der eventuelt kan udøves et skøn med hensyn til tilbagekaldelse af prøvetiden for de første lovovertrædelser.

¹⁶ – Den forelæggende ret har anført, at straffen for den udløsende lovovertrædelse som følge af forældelse nu er udstået. Dette blev ligeledes bekræftet i retsmødet for Domstolen.

22. Minister for Justice and Equality, som er indstævnte i hovedsagen, har heroverfor gjort gældende, at retssagen vedrørende den udløsende lovovertrædelse blot er en »metode til fuldbyrdelse af frihedsstraffen«, og at den derfor på grundlag af Domstolens hidtidige praksis falder uden for anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Ifølge Minister for Justice and Equality skal den europæiske arrestordre således fuldbyrdes, og enhver formodet overtrædelse af EMRK's artikel 6 er et spørgsmål, som det tilkommer retterne i den udstedende medlemsstat at afgøre.

23. Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt Domstolens praksis uden videre kan overføres på den foreliggende sag.

24. Court of Appeal (appeldomstol) har på denne baggrund forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) a) I det tilfælde, hvor der anmodes om overgivelse af den eftersøgte person med henblik på afsoning af en frihedsstraf, der er blevet udsat ab initio, men i hvilken forbindelse der efterfølgende træffes afgørelse om fuldbyrdelse som følge af, at den eftersøgte person er blevet dømt for en yderligere strafbar handling, og hvor denne afgørelse om fuldbyrdelse træffes af den ret, der har dømt den eftersøgte person og pålagt vedkommende en straf for denne yderligere strafbare handling, udgør den retssag, der har ført til denne senere domfældelse og afgørelse om fuldbyrdelse, da en del af »den retssag, der førte til afgørelsen« med henblik på artikel 4a, stk. 1, i [rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre]?
- b) Er det relevant for besvarelsen af litra a), om den ret, der træffer afgørelse om fuldbyrdelse, er forpligtet til at træffe denne afgørelse i henhold til lovgivningen, eller om den kan udøve et skøn med hensyn til at træffe en sådan afgørelse?
- 2) Er den fuldbyrdende judicielle myndighed under de omstændigheder, der er beskrevet i det første spørgsmål, berettiget til at foretage en undersøgelse af, om den retssag, der førte til den senere domfældelse og afgørelse om fuldbyrdelse, og som blev gennemført, uden at den eftersøgte person var til stede, blev foretaget i overensstemmelse med [EMRK's] artikel 6 [...], og navnlig om den eftersøgte persons fravær har medført en tilsidesættelse af retten til forsvar og/eller den eftersøgte persons ret til en retfærdig rettergang?
- 3) a) Har den fuldbyrdende judicielle myndighed, såfremt den anser det for godtgjort, at den retssag, der førte til den senere domfældelse og afgørelse om fuldbyrdelse, ikke blev gennemført i overensstemmelse med [EMRK's] artikel 6 [...], og navnlig at den eftersøgte persons fravær har medført en tilsidesættelse af retten til forsvar og/eller den eftersøgte persons ret til en retfærdig rettergang, under de omstændigheder, der er beskrevet i det første spørgsmål, ret og/eller pligt til a) at nægte overgivelse af den eftersøgte person med den begrundelse, at denne overgivelse vil være i strid med [EMRK's] artikel 6 og/eller [chartrets] artikel 47 og artikel 48, stk. 2, [...] og/eller b) at stille krav om, at den udstedende judicielle myndighed som betingelse for overgivelse giver garanti for, at den eftersøgte person ved overgivelse har adgang til fornyet prøvelse eller appel, i hvilken forbindelse vedkommende har ret til at deltage, og som giver mulighed for en fornyet behandling af sagens realitet, herunder nye beviser, der kan føre til, at den oprindelige afgørelse ændres, for så vidt angår den domfældelse, der førte til afgørelsen om fuldbyrdelse?

- b) Er det relevante kriterium med henblik på det tredje spørgsmål, litra a), om overgivelse af den eftersøgte person vil udgøre en krænkelse af det væsentligste indhold af vedkommendes grundlæggende rettigheder i henhold til [EMRK's] artikel 6 og/eller chartrets artikel 47 og artikel 48, stk. 2, og er den omstændighed, at den retssag, der førte til den senere domfældelse og afgørelsen om fuldbyrdelse, blev gennemført in absentia, og at den eftersøgte person i tilfælde af overgivelse ikke vil have ret til en fornyet prøvelse eller appel, i givet fald tilstrækkelig til, at den fuldbyrdende judicielle myndighed kan fastslå, at overgivelse vil krænke det væsentligste indhold af disse rettigheder?»

B. PH (sag C-515/21)

25. En polsk judiciel myndighed har anmodet om overgivelse af PH, der er appellant i hovedsagen, med henblik på fuldbyrdelse af en frihedsstraf og har udstedt en europæisk arrestordre til dette formål. Court of Appeal (appeldomstol), der træffer afgørelse om den appel, som er iværksat til prøvelse af High Courts (ret i første instans) afgørelse, er den fuldbyrdende judicielle myndighed i denne sammenhæng.

26. PH blev i maj 2015 dømt for i januar samme år at have begået et angreb på en kommerciel virksomhed i form af et denial of service-angreb¹⁷ og for fremsættelse af trusler om at fortsætte angrebet, medmindre der blev foretaget en betaling af et pengebeløb til ham. Jeg vil omtale denne overtrædelse som »den første lovovertrædelse«.

27. PH blev forskriftsmæssigt underrettet om denne sag og var til stede under retssagen. Han blev idømt en fængselsstraf på et år, som blev udsat i en prøveperiode på fem år. Han appellerede hverken domfældelsen eller straffen.

28. I februar 2017 blev den dom, som jeg også her vil omtale som »den udløsende lovovertrædelse«, afsagt. PH blev nærmere bestemt dømt for indbrud i en campingvogn og tyveri af en række genstande fra den og blev idømt 14 måneders fængsel. Han var ikke bekendt med retsmødet, og han gav hverken personligt eller ved en juridisk rådgiver møde i dette retsmøde.

29. Henset til den omstændighed, at den udløsende lovovertrædelse fandt sted under prøvetiden for den første lovovertrædelse, traf den domstol, der afsagde dom for denne sidstnævnte lovovertrædelse, i maj 2017 afgørelse om fuldbyrdelse af fængselsstraffen herfor¹⁸. PH var ikke bekendt med disse retsforhandlinger, og han gav hverken personligt eller ved en juridisk rådgiver møde i det retsmøde, der førte til afgørelsen om fuldbyrdelse af straffen for den første lovovertrædelse.

30. I februar 2019 blev der udstedt en europæisk arrestordre med henblik på overgivelse af PH, der udelukkende vedrører fængselsstraffen for den første lovovertrædelse. Der er ikke blevet udstedt nogen europæisk arrestordre vedrørende den fængselsstraf, der fulgte af dommen for den udløsende lovovertrædelse.

¹⁷ – Et denial of service-angreb er et cyberangreb, hvor gerningsmanden forsøger at afskære brugere fra adgangen til en maskine eller en netværksressource ved midlertidigt eller på ubestemt tid at blokere tjenesterne fra en hosting-udbyder, der er tilsluttet et netværk. Et sådant angreb udføres normalt ved at bombardere den maskine eller ressource, som angrebet er rettet mod, med unødvendige anmodninger for at forsøge at overbelaste systemerne og forhindre, at visse eller alle legitime anmodninger imødekommes.

¹⁸ – Ifølge de tilgængelige oplysninger om dette udfald har den udstedende judicielle myndighed henvist til afgørelsen om fuldbyrdelsesafgørelsen som »obligatorisk«.

31. Den polske judicielle myndighed forklarede efter anmodning fra High Court (ret i første instans), der er den fuldbyrdende judicielle myndighed i første instans, endvidere, at fristen for at appellere dommen for den udløsende lovovertrædelse var udløbet. Den samme udstedende myndighed tilføjede, at det i henhold til polsk ret står enhver part frit for at »indgive en begæring om et ekstraordinært retsmiddel (omgørelse, begæring om at genåbne sagen)«. Den har imidlertid ikke fremlagt yderligere oplysninger om denne procedure.

32. PH gjorde forgæves indsigelse mod denne overgivelse ved High Court (ret i første instans). Den forelæggende ret træffer afgørelse i den appel, der er iværksat til prøvelse af High Courts (ret i første instans) afgørelse om at fuldbyrde den europæiske arrestordre.

33. I den foreliggende sag har Court of Appeal (appeldomstol) forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) I det tilfælde, hvor der anmodes om overgivelse af den eftersøgte person med henblik på afsoning af en frihedsstraf, der er blevet udsat ab initio, men i hvilken forbindelse der efterfølgende træffes afgørelse om fuldbyrdelse som følge af, at den eftersøgte person senere er blevet dømt for en yderligere strafbar handling i en situation, hvor retten som følge af denne sidstnævnte domfældelse er forpligtet til at træffe afgørelse om fuldbyrdelse, udgør den retssag, der har ført til denne senere domfældelse og/eller den retssag, der har ført til, at der træffes afgørelse om fuldbyrdelse, da en del af »den retssag, der førte til afgørelsen« med henblik på artikel 4a, stk. 1, i [rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre]?
- 2) Er den fuldbyrdende judicielle myndighed under de omstændigheder, der er beskrevet i det første spørgsmål, berettiget og/eller forpligtet til at foretage en undersøgelse af, om den retssag, der førte til den senere domfældelse og/eller afgørelsen om fuldbyrdelse, og som blev gennemført, uden at den eftersøgte person var til stede, blev foretaget i overensstemmelse med [EMRK's] artikel 6 [...], og navnlig om den eftersøgte persons manglende tilstedeværelse under retssagen har medført en tilsidesættelse af retten til forsvar og/eller den eftersøgte persons ret til en retfærdig rettergang?
- 3) a) Har den fuldbyrdende judicielle myndighed, såfremt den anser det for godtgjort, at den retssag, der førte til den senere domfældelse og afgørelse om fuldbyrdelse, ikke blev gennemført i overensstemmelse med [EMRK's] artikel 6 [...], og navnlig at den eftersøgte persons fravær har medført en tilsidesættelse af retten til forsvar og/eller den eftersøgte persons ret til en retfærdig rettergang, under de omstændigheder, der er beskrevet i det første spørgsmål, ret og/eller pligt til a) at nægte overgivelse af den eftersøgte person med den begrundelse, at denne overgivelse vil være i strid med konventionens artikel 6 og/eller artikel 47 og artikel 48, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og/eller b) at stille krav om, at den udstedende judicielle myndighed som betingelse for overgivelse giver garanti for, at den eftersøgte person ved overgivelse har adgang til fornyet prøvelse eller appel, i hvilken forbindelse vedkommende har ret til at deltage, og som giver mulighed for en fornyet behandling af sagens realitet, herunder nye beviser, der kan føre til, at den oprindelige afgørelse ændres, for så vidt angår den domfældelse, der førte til afgørelsen om fuldbyrdelse?
- b) Er det relevante kriterium med henblik på det tredje spørgsmål, litra a), om overgivelse af den eftersøgte person vil udgøre en krænkelse af det væsentligste indhold af vedkommendes grundlæggende rettigheder i henhold til konventionens artikel 6 og/eller chartrets artikel 47 og artikel 48, stk. 2, og er den omstændighed, at den retssag, der førte

til den senere domfældelse og afgørelsen om fuldbyrdelse, blev gennemført in absentia, og at den eftersøgte person i tilfælde af overgivelse ikke vil have ret til en fornyet prøvelse eller appel, i givet fald tilstrækkelig til, at den fuldbyrdende judicielle myndighed kan fastslå, at overgivelse vil krænke det væsentligste indhold af disse rettigheder?»

IV. Retsforhandlingerne ved Domstolen

34. Hovedsagens parter i de to sager, Irland, Republikken Polen og Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg. Der blev afholdt et retsmøde den 13. juli 2022, hvor LU, PH, Irland og Kommissionen afgav mundtlige indlæg.

V. Bedømmelse

35. De forenede sager, der er forelagt Domstolen, vedrører flere sager, der kan karakteriseres som en »retssag, der førte til afgørelsen« som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. De første sager resulterede i en betinget fængselsstraf for den eller de første lovovertrædelser. De personer, hvis overgivelse er omtvistet, var til stede under disse sager. De efterfølgende sager resulterede i en domfældelse for den udløsende lovovertrædelse. De personer, hvis overgivelse er omtvistet, var ikke til stede under disse sager. Endelig er det tredje sæt sager dem, hvor det blev besluttet at tilbagekalde udsættelsen af fængselsstraffen vedrørende den eller de første lovovertrædelser. I sag C-514/21 blev afgørelsen om at ophæve udsættelsen af fængselsstraffen truffet af den samme ret i den samme retssag, der førte til konstateringen af skyld og fastsættelse af straffen for den udløsende lovovertrædelse, og af den samme ret. I sag C-515/21 blev afgørelsen om at ophæve udsættelsen imidlertid truffet af en anden ret i en anden sag end retssagen vedrørende den udløsende lovovertrædelse.

36. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at det er åbenbart, at den manglende tilstedeværelse af de personer, der anmodes overgivet, i retssagen vedrørende de udløsende lovovertrædelser medførte en tilsidesættelse af deres ret til en retfærdig rettergang. Den forelæggende ret ønsker således nærmere bestemt oplyst, om den kan nægte at fuldbyrde de omtvistede europæiske arrestordrer, enten direkte på grundlag af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre (det første spørgsmål) eller på grundlag af EMRK's artikel 6 og chartrets artikel 47 og 48 (det andet og det tredje spørgsmål).

37. Jeg vil i min rådgivning af Domstolen om besvarelsen af de præjudicielle spørgsmål gøre følgende. I afsnit A vil jeg redegøre for, hvorfor begrebet »retssag, der førte til afgørelsen« i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre skal fortolkes således, at det omfatter den type retssager vedrørende de udløsende lovovertrædelser, der er omtvistet i de to foreliggende sager. Dette betyder, at artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre finder anvendelse på situationerne i de to sager, og at den forelæggende ret, forudsat ingen af betingelserne i artikel 4a, stk. 1, litra a)-d), er opfyldt, har mulighed for ikke at overgive appellanterne til henholdsvis Polen eller Ungarn. Da en stor del af drøftelserne i de skriftlige bemærkninger og i retsmødet drejede sig om de tre tidligere relevante domme i Tupikas-sagen¹⁹, Zdziaszek-sagen²⁰ og Ardic-sagen²¹, vil jeg tage stilling til deres betydning for de foreliggende sager.

¹⁹ – Dom af 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628).

²⁰ – Dom af 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629).

²¹ – Dom af 22.12.2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026).

38. I afsnit B vil jeg samlet fokusere på det andet og det tredje spørgsmål i de to sager, som efter min opfattelse rejser spørgsmål, der er vigtige for hele ordningen med den europæiske arrestordre, således som den er udformet af EU-lovgiver og fortolket af Domstolen. Den forelæggende ret har ikke formuleret disse spørgsmål som værende afhængige af, om det første spørgsmål besvares bekræftende eller benægtende. Under hensyntagen til dette vil jeg give mine svar på det andet og det tredje spørgsmål i begge scenarier, dvs. den situation, hvor Domstolen fastslår, at de forenede sager er omfattet af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, som jeg foreslår, og den situation, hvor Domstolen fastslår, at de ikke er omfattet af denne bestemmelse.

A. Det første spørgsmål

39. Rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre indeholder en udtømmende beskrivelse af de obligatoriske (artikel 3) og fakultative (artikel 4 og 4a) grunde til at afslå fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre. Artikel 4a i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, som ønskes fortolket, finder kun anvendelse, hvis den person, der skal overgives, ikke var til stede under den »retssag, der førte til afgørelsen«, hvis fuldbyrdelse ligger til grund for overgivelsen.

40. Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret at få fortolket begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«, som det anvendes i indledningen af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Den forelæggende ret ønsker nærmere bestemt at få præciseret rækkevidden af dette begreb, og om det omfatter retssager vedrørende de udløsende lovovertrædelser. Det er ligeledes relevant at afgøre, om den særskilte sag, hvorved udsættelsen ophæves og fængselsstraffene for de første lovovertrædelser fuldbyrdes, er omfattet af begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«.

41. Såfremt disse spørgsmål besvares bekræftende, henhører situationerne i de to sager under det materielle anvendelsesområde for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Domstolens svar vil derfor afgøre, om den fuldbyrdende judicielle myndighed har mulighed for at undlade at fuldbyrde de omhandlede europæiske arrestordrer, såfremt den måtte fastslå, at ingen af de situationer, der er opregnet i denne rammeafgørelses artikel 4a, stk. 1, litra a)-d), finder anvendelse.

42. Jeg vil besvare dette spørgsmål på følgende måde. Jeg vil først give et øjebliksbillede af de tidligere sager, hvor Domstolen fortolkede begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«. Jeg vil derefter foreslå en generel anvendelig fortolkning af dette udtryk, der er i overensstemmelse med formålet med retten til at være til stede under retssagen. En sådan fortolkning er, som jeg vil påvise, i overensstemmelse med tidligere retspraksis. Med henblik på at behandle det første spørgsmål, litra b), der er stillet i sag C-514/21, vil jeg også overveje den rolle, som det skøn, der tilkommer myndighederne i udstedelsesstaten, har ved udstedelsen af arrestordren. Endelig vil jeg tage fat på nogle yderligere spørgsmål, der er blevet rejst under sagen, såsom effektiviteten af ordningen med den europæiske arrestordre og faren for straffrihed.

1. Den hidtidige retspraksis om fortolkningen af begrebet »retssag, der førte til afgørelsen« og dens anvendelighed i de foreliggende sager

43. Domstolen har allerede ved flere lejligheder, navnlig i Tupikas-dommen²², Zdziasek-dommen²³ og Ardic-dommen²⁴, fortolket begrebet »retssag, der førte til afgørelsen« i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre og anser det for et selvstændigt EU-retligt begreb. Den forelæggende ret er i tvivl om, hvilke følger disse domme har for de omhandlede sager, og de er ligeledes blevet drøftet af parterne i de foreliggende sager.

44. En appelsag (i Tupikas-dommen) og en sag om en afgørelse om at kombinere enkeltstående frihedsstraffe (i Zdziasek-dommen) blev af Domstolen begge anset for at være omfattet af begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«. Derimod har Domstolen ved fortolkningen af dette begreb fastslået, at det ikke omfatter sager vedrørende tilbagekaldelse af en afgørelse om midlertidig tidlig løsladelse fra fængsel (i Ardic-dommen).

45. Situationen i de foreliggende sager ligner situationen i de tre ovennævnte domme, for så vidt som den oprindelige fængselsstraf først blev idømt under den retssag, hvor der blev taget stilling til skyldsspørgsmålet, og blev ændret under en efterfølgende sag, hvor der ikke blev foretaget en fornyet prøvelse af skyldsspørgsmålet, men alene frihedsberøvelsens længde. Den endelige afgørelse om straffen var som i de foreliggende tilfælde således resultatet af flere sager.

46. På trods af disse ligheder adskiller de tre domme sig fra den situation, der ligger til grund for de foreliggende anmodninger. Den vigtigste forskel er, at ændringen af den oprindeligt idømte fængselsstraf i ingen af de tre sager afhæng af konstateringen af skyld og straffen for en anden lovovertrædelse. Desuden traf Domstolen i disse sager kun afgørelse i lyset af deres særlige forhold og gav ikke klare eller detaljerede generelle kriterier for, hvad der udgør en »retssag, der førte til afgørelsen« i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordres forstand²⁵. Derfor kan konklusionerne i disse sager ikke automatisk overføres til de foreliggende sager.

47. I det følgende vil jeg foreslå en generel anvendelig fortolkning af begrebet »retssag, der førte til afgørelsen« og derefter påvise, at en sådan fortolkning, selv om den ikke følger direkte af de tidligere sager, ikke modsiger nogen af dem.

2. Den foreslåede fortolkning af »retssag, der førte til afgørelsen«

48. Med henblik på at fortolke begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«, som det fremgår af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, anser jeg det for vigtigt at fokusere på, *hvorfor* EU's retssystem beskytter en persons ret til at være til stede under retssagen som en grundlæggende rettighed.

49. I Tupikas-dommen præciserede Domstolen, at »den pågældende person fuldt ud skal kunne udøve sin ret til forsvar *med henblik på effektivt at give sin mening til kende og dermed øve indflydelse på den endelige retsafgørelse, der kan medføre en frihedsberøvelse af den*

²² – Dom af 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628).

²³ – Dom af 10.8.2017, Zdziasek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629).

²⁴ – Dom af 22.12.2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026).

²⁵ – V. Mitsilegas, »Autonomous concepts, diversity management and mutual trust in Europe's area of criminal justice«, *Common Market Law Review*, bind 57(1), 2020, s. 45-78, på s. 62.

*pågældende*²⁶. Domstolen tilføjede i Zdziasek-dommen, at den pågældende person rent faktisk skal kunne udøve sin ret til forsvar, når der er tale om afgørelser, der har betydning for straffens længde, *henset til de store konsekvenser, dette vil have for den pågældende*²⁷.

50. Efter min opfattelse, hvilket den nævnte retspraksis støtter, er en persons mulighed for at påvirke en dommer, der har kompetence til at fastslå denne persons skyld og idømme vedkommende en straf, kernen i retten til at være til stede under retssagen. Navnlig når en afgørelse indebærer frihedsberøvelse af en person, skal denne således have mulighed for personligt at påvirke denne endelige afgørelse. Hvis den endelige afgørelse er resultatet af flere sager, skal denne person have mulighed for at deltage i dem alle.

51. Artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre har til formål at sikre denne ret til at være til stede under retssagen i forbindelse med en overgivelsesprocedure for fuldbyrdelsen af en frihedsstraf. Den »retssag, der førte til afgørelsen«, skal derfor forstås således, at den omfatter ethvert trin i den sag, der har bidraget til den endelige afgørelse om frihedsberøvelse i udstedelsesstaten.

52. Afgørelsen om tilbagekaldelse af udsættelsen af fuldbyrdelsen af en oprindeligt betinget fængselsstraf er en afgørelse, hvorved den pågældende person fratages sin frihed. Det er efter min opfattelse afgørende, at den berørte person er til stede på alle de stadier, der er afgørende for at træffe denne afgørelse.

53. På baggrund af det ovenstående foreslår jeg, at begrebet »retssag, der førte til afgørelsen« i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre fortolkes som ethvert trin i den sag, der har afgørende indflydelse på den endelige afgørelse om frihedsberøvelsen af en person.

54. Dette betyder, således som Kommissionen har foreslået, at alle de procedurer, der er en del af disse sager – de retssager, hvorved den oprindeligt udsatte fængselsstraf idømmes, de retssager, hvorved de samme personer domfældes for de udløsende lovovertrædelser, og de procedurer (hvis de er særskilte), hvorved den oprindeligt udsatte fængselsstraf ændres – er »retssager, der har ført til afgørelsen«. De er alle afgørende for den frihedsberøvelse, for hvilken der anmodes om overgivelse af de pågældende personer.

55. Domstolens praksis vedrørende begrebet »retssag, der førte til afgørelsen« tillader og støtter endog den foreslåede fortolkning.

²⁶ – Dom af 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, præmis 84), min fremhævelse.

²⁷ – Dom af 10.8.2017, Zdziasek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, præmis 87 og 91).

3. Den hidtidige retspraksis, der støtter den foreslåede fortolkning

a) Kan den »retssag, der førte til afgørelsen«, omfatte flere sager?

56. I Tupikas-dommen fastslog Domstolen følgende: »I den situation, hvor proceduren har omfattet flere instanser, hvilket har givet anledning til successive retsafgørelser, hvoraf mindst én er blevet truffet in absentia, skal »retssag, der førte til afgørelsen« som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 [...] forstås som det trin, der har ført til den sidste af disse retsafgørelser [...]«²⁸.

57. Denne sætning kunne give anledning til at tro, at det kun er den sidste sag, der er relevant for afgørelsen af, om artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre finder anvendelse.

58. I Zdziasek-dommen, som Domstolen afsagde den samme dag som Tupikas-dommen, forklarede Domstolen imidlertid følgende: »[D]et [må] lægges til grund, at i et tilfælde som det i hovedsagen omhandlede, hvor en afgørelse efter en appelsag, hvorunder sagens realitet har været genstand for en fornyet prøvelse, endeligt har taget stilling til den pgeldende persons skyld, og som følge heraf ligeledes har idømt ham en frihedsstraf, hvis niveau imidlertid er blevet ændret ved en efterfølgende afgørelse truffet af den kompetente myndighed, efter at denne har udøvet sin skønsbeføjelse på området, og som endeligt fastsætter straffen, skal der tages hensyn til begge disse to afgørelser med henblik på anvendelsen af artikel 4a, stk. 1, i [rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre]«²⁹.

59. Dette tyder på, at Domstolens holdning er, at flere stadier af sager alle er relevante for at udlse anvendelsen af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, hvis de er afgørende for den dom, hvorved en person frihedsberøves. Den citerede premis fra Tupikas-dommen skal derfor forstås inden for rammerne af denne sag: Domstolen besvarede den forelæggende rets spørgsmål om, hvorvidt en appelsag er en »retssag, der førte til afgørelsen«, hvis personen var til stede i første instans, men ikke under appelsagen. Denne udtalelse er ikke til hinder for den foreslåede fortolkning, hvorefter alle de sager, der bidrager til afgørelsen om frihedsbervelse³⁰, er omfattet af begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«.

60. De foreliggende sager adskiller sig fra de tidligere sager, eftersom retssagerne om de udløsende lovovertrædelser, der fandt sted in absentia, ikke blev ført med hensyn til den udsatte fængselsstraf, for hvilken den europæiske arrestordre blev udstedt. Disse retssagers indflydelse på den endelige afgørelse om straffene for den eller de første lovovertrædelser var kun tilfældig. Samtidig var den også afgørende.

61. Uden direkte at tage stilling til, om en sådan retssag er en retssag, der »førte til afgørelsen«, er den tidligere retspraksis ikke til hinder for en fortolkning, hvorefter en sådan retssag, hvis den er afgørende for den endelige afgørelse om straffen, er omfattet af dette begrebs anvendelsesområde.

²⁸ – Dom af 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, premis 81).

²⁹ – Dom af 10.8.2017, Zdziasek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, premis 93).

³⁰ – Det fremgår ligeledes klart af tidligere retspraksis, at en »afgørelse« som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre kan vedrøre enten den endelige fastsættelse af skyld, den endelige fastsættelse af en straf eller begge dele. Jf. domme af 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, premis 78 og 83), og Zdziasek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, premis 94). I de foreliggende sager vedrører de præjudicielle spørgsmål afgørelser om fængselsstraf for den eller de første lovovertrædelser og ikke afgørelser om skyldsspørgsmålet for denne eller for disse lovovertrædelser.

62. Afgørelserne om ophævelse af udsættelsen af fængselsstraffen for den eller de første lovovertrædelser var afhængige af konstateringen af skyld for de udløsende lovovertrædelser under den anden retssag og for arten og længden af den straf, der blev pålagt for disse overtrædelser. Da retssagerne vedrørende de udløsende lovovertrædelser udgjorde den afgørende del af afgørelserne om ophævelse af udsættelsen af fængselsstraffen for den eller de første lovovertrædelser, er de en del af den »retssag, der førte til afgørelsen« som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i den europæiske arrestordre.

b) Er afgørelser om tilbagekaldelse af udsættelsen af fængselsstraffen alene foranstaltninger vedrørende fuldbyrdelse af straffen og således ikke omfattet af begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«?

63. I Zdziaszek-dommen³¹ sondrede Domstolen under henvisning til praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol³² (herefter »Menneskerettighedsdomstolen«) mellem på den ene side den endelige afgørelse, der afgør arten og længden af den idømte straf, og på den anden side foranstaltninger vedrørende fuldbyrdelsen af den idømte frihedsstraf. Domstolen konkluderede, at den »retssag, der førte til afgørelsen«, dækker den første gruppe af sager, men ikke den anden³³.

64. Denne konstatering spillede en afgørende rolle i Ardic-dommen. Den forelæggende ret har ligesom alle procesdeltagerne i sagen for Domstolen først og fremmest fokuseret på konsekvenserne af denne dom for løsningen af de to foreliggende forenede sager.

65. I Ardic-sagen drejede det sig om tilbagekaldelse af den midlertidige løsladelse fra fængslet inden udløbet af fængselsstraffen. Samet Ardic, der er tysk statsborger, blev idømt en fængselsstraf i Tyskland ved to domme. Efter at han havde afsonet en del af disse straffe, blev der truffet afgørelse om udsættelse af fuldbyrdelsen af den resterende del. I henhold til tysk ret kan resten af frihedsstraffen, efter en vis del af frihedsstraffen er afsonet, og yderligere betingelser er opfyldt, nærmere bestemt blive udsat på visse betingelser, og der kan indrømmes midlertidig løsladelse³⁴.

66. Samet Ardic overholdt imidlertid ikke betingelserne for den midlertidige løsladelse. Følgelig tilbagekaldte en tysk ret den midlertidige løsladelse i en sag, hvor Samet Ardic ikke var til stede. Det spørgsmål, som Domstolen skulle besvare i Ardic-sagen, og som var blevet rejst for Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene), der traf afgørelse om fuldbyrdelsen af den europæiske arrestordre, var, om sagen om tilbagekaldelse af den midlertidige løsladelse udgjorde en »retssag, der førte til afgørelsen«, med henblik på anvendelsen af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

³¹ – Dom af 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, præmis 85 og 87).

³² – Domstolen henviste til følgende sager fra Menneskerettighedsdomstolen: Menneskerettighedsdomstolens dom af 21.9.1993, Kremzow mod Østrig (CE:ECHR:1993:0921JUD001235086, § 67), vedrørende den manglende tilstedeværelse under appelsagen om ændring af en langvarig fængselsstraf til en livsvarig fængselsstraf og om, hvorvidt denne straf skulle afsones i et almindeligt fængsel eller på et psykiatrisk hospital, hvilket Menneskerettighedsdomstolen fandt var en tilsidesættelse af EMRK's artikel 6, stk. 1, af 3.4.2012, Boulois mod Luxembourg (CE:ECHR:2012:0403JUD003757504, § 87), vedrørende afslag på en ansøgning om udgang fra fængslet af en dags varighed, som ikke blev anset for at være omfattet af den strafferetlige del af EMRK's artikel 6, stk. 1, og af 28.11.2013, Dementyev mod Rusland (CE:ECHR:2013:1128JUD004309505, § 23), vedrørende den manglende tilstedeværelse under det retsmøde, hvor en samlet straf blev fastsat, hvilket blev anset for at være omfattet af den strafferetlige del af EMRK's artikel 6, stk. 1.

³³ – Dom af 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, præmis 85).

³⁴ – Med henblik på redegørelsen for den relevante retlige ramme i den sag, der vedrørte Samet Ardic, jf. dom af 22.12.2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, præmis 19-30), og generaladvokat Bobeks forslag til afgørelse Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1013, punkt 29-33).

67. I Ardic-dommen gentog Domstolen, at ifølge Menneskerettighedsdomstolens praksis er nærmere bestemmelser for fuldbyrdelsen eller anvendelsen af frihedsstraffe ikke omfattet af EMRK's artikel 6, stk. 1, og derfor heller ikke omfattet af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre³⁵. Under anvendelse af denne logik på Samet Ardics situation fastslog Domstolen, at den i denne sag omhandlede afgørelse ikke var omfattet af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

68. Ardic-dommen fortjener nogen kritik. Det er f.eks. langt fra klart, hvorfor Menneskerettighedsdomstolens praksis om fortolkningen af udtrykket »anklage i en straffesag« (som er relevant for anvendelsen af EMRK's artikel 6) automatisk skal overføres på fortolkningen af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre³⁶. Desuden forekommer det ligeledes vanskeligt at forsvare, at Domstolen næsten udelukkende henviste til dommen i sagen Boulois mod Luxembourg³⁷, der vedrørte et afslag på en ansøgning om midlertidig løsladelse af en dags varighed³⁸, som begrundelse for at konstatere, at en afgørelse om tilbagekaldelse af midlertidig løsladelse er foranstaltninger vedrørende fuldbyrdelsen. Det yder imidlertid ikke Domstolens domskonklusion retfærdighed at begrænse Ardic-dommen til en formalistisk fortolkning, hvorefter afgørelser altid skal placeres enten i kategorien »foranstaltninger vedrørende fuldbyrdelse af straffen« eller kategorien »afgørelser om straffens art og længde«.

69. Domstolens vigtigste konstatering i Ardic-dommen er efter min opfattelse følgende: »I lyset af ovenstående betragtninger skal det således fastslås, at med henblik på anvendelsen af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse[n om den europæiske arrestordre] omfatter det heri nævnte begreb »afgørelse« ikke en afgørelse om fuldbyrdelse eller anvendelse af en tidligere fastsat frihedsstraf, *medmindre denne afgørelse har til formål eller virkning at ændre enten arten eller længden af nævnte straf, og den myndighed, der har truffet afgørelsen, har haft en skønsbeføjelse i denne henseende*«³⁹.

70. Den formelle sondring mellem på den ene side afgørelser om fuldbyrdelse af straffe og på den anden side afgørelser om straffens art og længde syntes ikke at spille en afgørende rolle ved afgørelsen af, om den omtvistede afgørelse var en »afgørelse« som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Det afgørende var, om en afgørelse har til *formål* eller *virkning* at ændre den tidligere idømte straf. Det var endvidere vigtigt, at ændringen af straffen ikke sker automatisk, men afhænger af den besluttende myndigheds skønsbeføjelse, hvilket jeg vil vende tilbage til nedenfor.

71. Uanset om man er enig i anvendelsen af denne fortolkning på situationen i Ardic-sagen, synes Domstolen i denne sag at være blevet påvirket af den omstændighed, at Samet Ardic forlod Tyskland og således klart brød betingelserne for den midlertidige løsladelse⁴⁰. Det var således

³⁵ – Dom af 22.12.2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, præmis 75).

³⁶ – I denne henseende henviser jeg læseren til generaladvokat Bobeks forslag til afgørelse Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1013, punkt 46).

³⁷ – Menneskerettighedsdomstolens dom af 3.4.2012, Boulois mod Luxembourg (CE:ECHR:2012:0403JUD003757504, § 87). Det skal bemærkes, at det i Menneskerettighedsdomstolens praksis ikke tydeligt er blevet fastslået, hvad der udgør en afgørelse om en strafs art eller længde i modsætning til en afgørelse om foranstaltningerne vedrørende fuldbyrdelse af en straf.

³⁸ – Dette kan næppe sammenlignes med udsættelsen af den resterende del af en frihedsstraf, som LU med rette har anført i sit skriftlige indlæg.

³⁹ – Dom af 22.12.2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, præmis 77), min fremhævelse.

⁴⁰ – Jf. i denne henseende dom af 22.12.2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, præmis 80). Alle parterne i retsmødet for Domstolen var enige om, at Ardic-dommen adskiller sig fra de to foreliggende sager med hensyn til de faktiske omstændigheder. Tilbagekaldelsen af den midlertidige løsladelse i Ardic-dommen var nemlig ikke baseret på en afgørelse af skyldspørgsmålet, men på konstateringen af, at Samet Ardic forlod Tyskland i strid med betingelserne for hans midlertidige løsladelse. I de to foreliggende sager er tilbagekaldelsen konsekvensen af en straffesag, der resulterede i en konstatering af skyld, og hvor de to appellanter ikke var til stede.

ikke en retsafgørelse, der medførte tilbagekaldelsen af udsættelsen af den midlertidige løsladelse, men den omstændighed, at Samet Ardic åbenbart overtrådte vilkårene for sin midlertidige løsladelse.

72. Denne konstatering betyder under de særlige omstændigheder i Ardic-sagen ikke, at sagerne i de foreliggende sager, hverken for så vidt angår de udløsende lovovertrædelser eller tilbagekaldelsen af udsættelsen af fængselsstraffen efter dommene for disse lovovertrædelser, ikke er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

73. *Virkningen* af retssagerne om de udløsende lovovertrædelser var, at ændringen af de straffe, der blev idømt i de første retssager, blev enten uundgåelig eller i hvert fald mulig. Disse personer burde derfor have haft mulighed for at forsvare sig selv under retssagen vedrørende de udløsende lovovertrædelser⁴¹. Det var naturligvis vigtigt for deres ret til forsvar for så vidt angår selve de udløsende lovovertrædelser at være til stede under disse retssager. Dette er imidlertid ikke vigtigt i forhold til artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Det afgørende er, at deres forsvar i forbindelse med retssagerne vedrørende de udløsende lovovertrædelser kunne have haft indflydelse på ændringen af straffene for den eller de første overtrædelser, for hvilke de europæiske arrestordre var udstedt⁴².

74. For så vidt angår sagen om tilbagekaldelsen af udsættelsen er selve dens *formål*, hvis den er uafhængig af retssagen om de udløsende lovovertrædelser, en eventuel ændring af den tidligere afgørelse om straffen. Hvis den besluttende myndighed råder over en skønsbeføjelse med hensyn til en afgørelse om at ophæve udsættelsen, er denne sag derfor omfattet af Domstolens udtalelse i Ardic-dommen som givet i punkt 69 i dette forslag til afgørelse.

75. Sammenfattende er den tidligere retspraksis ikke til hinder for, men støtter endog, konklusionen om, at en »retssag, der førte til afgørelsen«, er enhver procedure, der har afgørende indflydelse (ved sin virkning eller sit formål) på den endelige afgørelse om fastsættelse af den fængselsstraf, for hvilken der er udstedt en europæisk arrestordre.

76. Argumenterne fra Minister for Justice and Equality og Irland, som har henvist til Ardic-dommen, for at konkludere, at de foreliggende forenede sager udgør simple foranstaltninger vedrørende fuldbyrdelse og derfor falder uden for anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, kan derfor ikke godtages.

⁴¹ – Den omstændighed, at de personer, der ønskes overgivet, var bekendt med, at en domfældelse for en ny lovovertrædelse ville eller kunne medføre tilbagekaldelse af udsættelsen af fuldbyrdelsen af den første fængselsstraf, ændrer ikke denne konklusion. I Ardic-dommens præmis 83 fandt Domstolen derimod, at Samet Ardics viden om, at han ikke kunne forlade landet, var et argument for at udelukke afgørelsen om tilbagekaldelse af afgørelsen om løsladelse fra anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Dette kan forklares med Domstolens konstatering af, at en sådan tilsidesættelse af betingelserne for løsladelse medførte automatisk tilbagekaldelse af den betingede løsladelse. I de foreliggende sager afhæng tilbagekaldelsen af udsættelsen imidlertid af en domstols konstatering af skyld for en lovovertrædelse, der gav anledning til en fængselsstraf. Samet Ardic kunne ikke ændre det forhold, at han havde forladt landet, mens appellantens i de foreliggende sager kunne påvirke afgørelsen om skyldsspørgsmålet og straffen ved at være til stede under retssagerne for de udløsende lovovertrædelser.

⁴² – De to appellanter i hovedsagerne har gjort gældende, at aktiveringen af frihedsstraffen for den eller de første lovovertrædelser følger direkte af den anden domfældelse, og at de to således er så tæt forbundne, at den anden domfældelse skal tages i betragtning ved afgørelsen om fuldbyrdelsen af de europæiske arrestordre. Den forelæggende ret er ligeledes af den opfattelse, at der er en tæt forbindelse mellem de to retssager, som kan begrunde, at den anden kvalificeres som en retssag, der førte til afgørelsen. Jeg er enig i disse argumenter.

77. Det kan derfor udgøre en grund til at afslå at fuldbyrde den europæiske arrestordre, at LU og PH var frataget muligheden for at gøre deres forsvar gældende under retssagerne om de udløsende lovovertrædelser, hvis ingen af betingelserne i artikel 4a, stk. 1, litra a)-d), i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre er opfyldt.

4. Skønsbeføjelsen for den myndighed, der træffer afgørelse om ændring af straffen

78. Med det første spørgsmål, litra b), i sag C-514/21 ønsker den forelæggende ret at bestemme relevansen af den eventuelle skønsbeføjelse, som retten i udstedelsesstaten råder over, når den træffer afgørelse om tilbagekaldelse af udsættelsen.

79. Som tidligere forklaret i forbindelse med Ardic-dommens konsekvenser for de foreliggende sager har det besluttende organs skønsbeføjelse betydning for, om en afgørelse kan kvalificeres som en afgørelse, der er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Den skønsbeføjelse, som den myndighed, der træffer afgørelse om tilbagekaldelse af udsættelsen, råder over, og som synes at foreligge i sag C-514/21, udelukker imidlertid ikke retssagen om de udløsende lovovertrædelser fra anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

80. Lad mig hertil tilføje følgende.

81. Afgørelserne om ophævelse af udsættelsen kunne ikke, uanset om de var automatiske (som i sag C-515/21) eller underlagt den besluttende myndigheds skønsbeføjelse (som i sag C-514/21), være truffet uden konstateringen af skyld og idømmelsen af fængselsstraffe for de udløsende lovovertrædelser. Hvis de personer, som anmodes overgivet, havde været til stede under retssagerne om de udløsende lovovertrædelser, kunne de måske have afkræftet deres skyld eller påvirket straffen. Dette skyldes, at den ret, der traf afgørelse om de udløsende lovovertrædelser, rådede over en vis skønsbeføjelse med hensyn til straffens art og længde⁴³.

82. Hvis skylden for de udløsende lovovertrædelser ikke var blevet fastslået, eller hvis straffen var forblevet en økonomisk sanktion, ville sagen om tilbagekaldelse af udsættelsen end ikke have fundet sted. Retssagerne vedrørende de udløsende lovovertrædelser var dem, der udløste (deraf benævnelsen) ændringen af straffene vedrørende den eller de første lovovertrædelser.

83. Dette er naturligvis tilfældet i en situation, hvor ophævelsen af udsættelsen sker automatisk. Det samme gælder imidlertid i det tilfælde, hvor den besluttende myndighed råder over en skønsbeføjelse for så vidt angår ophævelse af udsættelsen. Sidstnævnte skønsbeføjelse ville ikke være blevet udøvet, hvis der ikke var blevet idømt straf for den udløsende lovovertrædelse. Dette er årsagen til, at de pågældende personer med henblik på behørigt at beskytte deres ret til et forsvar skulle have mulighed for at være til stede *både* under retssagen om de udløsende lovovertrædelser og under den særskilte sag om ændring af den første fængselsstraf, hvis myndighederne rådede over en skønsbeføjelse i forbindelse med sidstnævnte sager.

84. Den skønsbeføjelse, som det organ, der træffer afgørelse om tilbagekaldelsen af udsættelsen, råder over, har således ikke indflydelse på konstateringen af, at retssagerne om de udløsende lovovertrædelser er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om

⁴³ – Dette illustreres tydeligt af situationen i sag C-514/21, hvor retten i første instans efter at have taget stilling til skyldsspørgsmålet vedrørende de udløsende lovovertrædelser kun pålagde en bødestraf, mens appelininstansen ændrede denne straf til en fængselsstraf.

den europæiske arrestordre. Den er imidlertid vigtig for afgørelsen af, om sådanne sager, hvis de foregår særskilt, således som det synes at være tilfældet i sag C-515/21, ligeledes er omfattet af begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«⁴⁴.

85. Den person, hvis frihed står på spil, bør kunne give personligt fremmøde under denne sag, hvis den besluttende myndighed råder over en skønsbeføjelse til at undlade at tilbagekalde eller kun delvist tilbagekalde udsættelsen af fængselsstraffen efter konstateringen af skyld med hensyn til den udløsende lovovertrædelse. En sådan sag udgør derfor ligeledes en »retssag, der førte til afgørelsen«, sammen med retssagerne om den udløsende lovovertrædelse, og den person, der skal overgives, skal have mulighed for at være til stede under begge disse sager.

86. Hvis afgørelsen om at tilbagekalde udsættelsen af en fængselsstraf kun er konstaterende og følger automatisk af konstateringen af skyld og fastsættelsen af straffen for de udløsende lovovertrædelser, er det derimod kun denne sidstnævnte retssag (og ikke tilbagekaldelsessagen, hvis den er særskilt), der er den »retssag, der førte til afgørelsen« med henblik på artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Dette synes at være tilfældet i sag C-515/21.

5. Effektiviteten af ordningen med den europæiske arrestordre

87. Domstolen gjorde i Ardic-dommen opmærksom på, at begrebet »retssag, der førte til afgørelsen« kunne bringe effektiviteten af ordningen med den europæiske arrestordre i fare⁴⁵.

88. Jeg er enig, at anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre ikke skal fortolkes udvidende, da det udgør en undtagelse til hovedreglen om, at den fuldbyrdende myndighed skal have tillid til den udstedende myndighed og automatisk fuldbyrde den europæiske arrestordre⁴⁶. Formålet med at indsætte artikel 4a i denne rammeafgørelse var imidlertid ikke kun at gøre ordningen med den europæiske arrestordre mere effektiv, men også at øge beskyttelsesniveauet for retten til at være til stede under retssagen⁴⁷.

89. Det skal i denne henseende anføres, at artikel 4a, stk. 1, ikke fandtes i den oprindelige version af rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, men blev tilføjet ved rammeafgørelse 2009/299. Denne 2009-ændring havde til formål at »fastsætte klare og fælles grunde til at undlade at anerkende afgørelser afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede«⁴⁸, hvilket gælder i forskellige EU-retlige bestemmelser om retligt samarbejde i straffesager⁴⁹.

90. Artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, som er en følge af de ovennævnte ændringer, harmoniserer de betingelser, hvorefter den myndighed, som fuldbyrder en europæisk arrestordre i en hvilken som helst medlemsstat, kan undlade at anerkende en

⁴⁴ – Ifølge de foreliggende oplysninger var sagen om tilbagekaldelse af udsættelsen i sag C-515/21 særskilt, men den overlod ikke den dommer, der skulle træffe afgørelse, noget skøn.

⁴⁵ – Dom af 22.12.2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, præmis 87). Jf. ligeledes generaladvokat Richard de la Tours forslag til afgørelse Puig Gordi m.fl. (C-158/21, EU:C:2022:573, punkt 12).

⁴⁶ – Artikel 1, stk. 2, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

⁴⁷ – Jf. fjerde betragtning til rammeafgørelse 2009/299, hvoraf følgende fremgår: »Denne rammeafgørelse tager sigte på at præcisere definitionen af sådanne fælles grunde, der giver den fuldbyrdende myndighed mulighed for at fuldbyrde afgørelsen, selv om den pågældende person ikke var til stede under retssagen, under fuld hensyntagen til personens ret til et forsvar.«

⁴⁸ – Fjerde betragtning til rammeafgørelse 2009/299.

⁴⁹ – Jf. tredje og femte betragtning til rammeafgørelse 2009/299.

afgørelse fra en ret i udstedelsesstaten, der er truffet i en retssag, som er gennemført *in absentia*. Ændringen tager hensyn til, at retten til at være til stede under retssagen er en del af EMRK's artikel 6 som fortolket af Menneskerettighedsdomstolen, men også, at denne ret ikke er absolut⁵⁰.

91. Den anklagede kan nærmere bestemt af egen fri vilje udtrykkeligt eller stiltiende, men utvetydigt, give afkald på sin ret til at være til stede under retssagen⁵¹.

92. Artikel 4a, stk. 1, i den europæiske arrestordre fastsætter for at fastslå, at dette er tilfældet, situationer, hvor den fuldbyrdende myndighed skal konkludere, at den person, som anmodes overgivet ved en europæisk arrestordre, har givet afkald på selv at være til stede under retssagen (eller under en fornyet prøvelse) i udstedelsesstaten [artikel 4a, stk. 1, litra a)-c), i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre]. Hvis en af disse betingelser er opfyldt, eller hvis der er mulighed for en fornyet prøvelse i udstedelsesstaten efter overgivelsen [artikel 4a, stk. 1, litra d), i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre], skal den fuldbyrdende myndighed overgive den person, der ønskes overgivet ved en europæisk arrestordre⁵². Dette skyldes, at personen, hvis en af disse betingelser er opfyldt, har fået (eller vil få) mulighed for at være til stede under retssagen og påvirke den endelige afgørelse. Hvis ingen af disse betingelser er opfyldt giver rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre derimod i så fald – og kun i så fald – den fuldbyrdende myndighed mulighed for at nægte overgivelsen.

93. Artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre baner derfor vejen for en harmoniseret og nem overgivelse, men respekterer samtidig det høje beskyttelsesniveau, der ydes til de personer, der er anklaget for forbrydelser, og som får mulighed for at forsvare sig under deres retssag.

94. Effektiviteten af ordningen med den europæiske arrestordre kan derfor ikke opnås på bekostning af de grundlæggende rettigheder, som enkeltpersoner har i henhold til EU's forfatningsmæssige orden.

95. EU's opfattelse af de acceptable grænser for retten til at være til stede under retssagen fremgår klart af artikel 4a, stk. 1, litra a)-d), i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Disse grænser er fastsat på et beskyttelsesniveau, der er højere end det, der er fastsat i EMRK's artikel 6⁵³. Dette valg fra EU-lovgivers side blev bekræftet ved direktiv 2016/343⁵⁴.

96. En person, der risikerer at blive frihedsberøvet, skal have en reel mulighed for at påvirke en sådan afgørelse. Med henblik herpå er det, som jeg har forklaret, nødvendigt, at denne person har mulighed for at være til stede under alle sager, der har afgørende indflydelse på afgørelsen om frihedsberøvelse.

⁵⁰ – Jf. første betragtning til rammeafgørelse 2009/299.

⁵¹ – Dom af 24.5.2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, præmis 42).

⁵² – De samme betingelser er tilsyneladende gentaget i direktiv 2016/343. Jf. navnlig direktivets artikel 8, stk. 2, og artikel 9.

⁵³ – F.eks. kravet om, at den pågældende faktisk er blevet officielt underrettet om den berammede retssag i henhold til i artikel 4a, stk. 1, litra a), i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre (jf. fodnote 58 nedenfor). Jf. ligeledes K.H. Brodersen, V. Glerum og A. Klip, »The European arrest warrant and *in absentia* judgments: The cause of much trouble«, *New Journal of European Criminal Law*, bind 13(1), s. 7-27, på s. 12 og 21, A. Klip, K.H. Brodersen og V. Glerum, »The European Arrest Warrant and In Absentia Judgments«, *Maastricht Law Series*, bind 12, Eleven International Publishing, The Hague, 2020, s. 110.

⁵⁴ – Jf. dom af 17.12.2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, præmis 43 og 44), og af 19.5.2022, Spetsializirana prokuratura m.fl. (Sag mod tiltalt på flugt) (C-569/20, EU:C:2022:401, præmis 34, 35 og 37).

97. Selv om det kan anføres, at ordningen med den europæiske arrestordre ville være mere effektiv, hvis retssagerne om de udløsende lovovertrædelser ikke var en del af »den retssag, der førte til afgørelsen«, ville en sådan fortolkning være i strid med beskyttelsesniveauet for retten til at være til stede under retssagen som harmoniseret på EU-plan.

98. Det beskyttelsesniveau, som EU-lovgiver har valgt, og som har virkning i alle medlemsstater, kan ikke reduceres på grund af bekymringer om den effektive funktion af ordningen med den europæiske arrestordre.

99. Derfor kan argumentet om, at en fortolkning, hvorefter enhver sag, der kan påvirke afgørelsen om frihedsberøvelse, behandles som en »retssag, der førte til afgørelsen«, vil bringe ordningen med den europæiske arrestordre i fare, ikke accepteres.

6. Risikoen for straffrihed

100. Hvad med straffrihed? Vil LU og PH eventuelt kunne undgå en fængselsstraf, som de skulle afsone i de respektive udstedende medlemsstater, hvis retssagerne om den udløsende lovovertrædelse er omfattet af begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«? Det mener jeg ikke er tilfældet.

101. Den straf, som de er blevet idømt i forbindelse med retssagerne om den eller de første lovovertrædelser, medførte ikke frihedsberøvelse. Hvis efterfølgende sager, der aktiverer frihedsberøvelsen, er behæftet med mangler, er denne frihedsberøvelse i sig selv ligeledes mangelfuld. I denne henseende er det med rette, at Kommissionen har fremhævet, at det ikke ville have været muligt at udstede en europæisk arrestordre i de to sager uden eksistensen af retssagerne om de udløsende lovovertrædelser. Udelukkelsen af efterfølgende retssager fra anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i den europæiske arrestordre vil således eventuelt føre til en ulovlig frihedsberøvelse.

7. Foreløbig konklusion

102. Jeg er derfor af den opfattelse, at begrebet »retssag, der førte til afgørelsen« som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre skal fortolkes som ethvert trin i proceduren, der har afgørende betydning for afgørelsen om en persons frihedsberøvelse. Dette skyldes, at den pågældende person skal have mulighed for at påvirke den endelige afgørelse om sin frihed.

103. Følgelig finder jeg, at begge retssager (om den eller de første lovovertrædelser og de udløsende lovovertrædelser) er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

B. Det andet og det tredje spørgsmål

104. Med det andet og det tredje spørgsmål i de to sager, som jeg vil behandle samlet, ønsker den forelæggende ret oplyst følgende: Er den forelæggende ret berettiget (eller endog forpligtet) til at foretage en undersøgelse af, om retssagerne om de udløsende lovovertrædelser og heraf følgende afgørelser om fuldbyrdelse i udstedelsesstaten har tilsidesat retten til en retfærdig rettergang, der er sikret ved EMRK's artikel 6? Såfremt det fastslås, at der foreligger en tilsidesættelse af EMRK's

artikel 6, er den fuldbyrdende myndighed da berettiget eller endog forpligtet til at afslå at fuldbyrde den europæiske arrestordre eller at opstille betingelser for overgivelse til udstedelsesstaten? Kræver en sådan undersøgelse en vurdering af tilsidesættelsen af det væsentligste indhold af den grundlæggende rettighed, der er sikret ved EMRK's artikel 6, og hvad er det væsentligste indhold af denne ret i en situation, hvor sagen er gennemført in absentia?

105. Disse spørgsmål bør vurderes forskelligt alt efter besvarelsen af det første spørgsmål. Besvarelsenerne afhænger med andre ord af spørgsmålet om, hvorvidt retssagerne om de udløsende lovovertrædelser og den heraf følgende afgørelse om fuldbyrdelse er omfattet af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre eller ej. For fuldt ud at være Domstolen behjælpelig vil jeg fremsætte mit forslag til afgørelse for hver af de to veje, som Domstolen i sidste ende vælger at gå.

106. Opmærksomheden skal indledningsvis henledes på, at disse spørgsmål er opstået i en konflikt mellem på den ene side nationale retters forpligtelse til at kontrollere og sikre overholdelsen af EMRK's artikel 6 og på den anden side idéen om gensidig tillid, som ordningen med den europæiske arrestordre hviler på, i henhold til hvilken den fuldbyrdende myndighed i princippet skal fuldbyrde en europæisk arrestordre automatisk uden at rejse tvivl om procedurerne i udstedelsesstaten.

1. Mulighed 1: Retssagerne om de udløsende lovovertrædelser er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre

107. Hvis Domstolen, som jeg har foreslået, fastslår, at retssagerne om de udløsende lovovertrædelser begge er den »retssag, der førte til afgørelsen«, finder artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre anvendelse. I et sådant tilfælde afhænger en forpligtelse til at overgive eller en mulighed for ikke at overgive alene af de betingelser, der er fastsat i denne bestemmelse.

108. Hvis den fuldbyrdende myndighed konstaterer, at en af disse betingelser er opfyldt, f.eks. at der findes en mulighed for fornyet prøvelse i udstedelsesstaten efter overgivelse som fastsat i artikel 4a, stk. 1, litra d), i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, skal den fuldbyrdende myndighed fuldbyrde den europæiske arrestordre⁵⁵. Hvis en af betingelserne i artikel 4a, stk. 1, litra a)-d), i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre er opfyldt, foreligger der ikke en tilsidesættelse af EMRK's artikel 6. Det er derfor ikke nødvendigt at foretage yderligere undersøgelser af eventuelle tilsidesættelser af denne bestemmelse.

109. En sådan konklusion følger af formålet med artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Som anført i punkt 89 i dette forslag til afgørelse blev denne bestemmelse indført for at harmonisere betingelserne, hvorefter retten til at være til stede under

⁵⁵ – I denne henseende rejser de foreliggende sager i øvrigt et andet spørgsmål: Hvornår skal den fuldbyrdende myndighed finde det godtgjort, at en af betingelserne i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre er opfyldt? Kommunikation mellem de fuldbyrdende og de udstedende myndigheder er baseret på formularen i bilaget til rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, som ikke forekommer at være fuldt ud tilfredsstillende hvad angår meningsfyldt kommunikation, idet der er tale om en formular med fortrykte afkrydsningsfelter. I de foreliggende sager fandt der adskillige udvekslinger af oplysninger sted mellem de fuldbyrdende og de udstedende myndigheder på grundlag af artikel 15 i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Dette synes imidlertid ikke ud fra den forelæggende rets synspunkt at være tilstrækkeligt til med sikkerhed at afgøre, om retten til at være til stede under retssagen blev tilsidesat. Eksempelvis har den udstedende myndighed i sag C-515/21 forklaret, at der findes en mulighed for ekstraordinær appel med henblik på at genåbne retssagerne vedrørende den udløsende lovovertrædelse. Det ser imidlertid ikke ud til, at den fuldbyrdende myndighed er overbevist om, at betingelsen i artikel 4a, stk. 1, litra d), i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, er opfyldt.

retssagen kan begrænses. Disse betingelser opfylder fuldt ud kravene i EMRK's artikel 6 og fortolkningen heraf⁵⁶, hvis ikke de fastsætter et højere beskyttelsesniveau for denne grundlæggende rettighed sammenlignet med EMRK⁵⁷.

110. Når den fuldbyrdende myndighed overholder forpligtelsen til at overgive i henhold til artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, opfylder den derfor nødvendigvis også sine forpligtelser i henhold til EMRK's artikel 6.

111. Hvis ingen af betingelserne i artikel 4a, stk. 1, litra a)-d), i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre er opfyldt, foreligger der derimod en mulighed for den fuldbyrdende myndighed for ikke at fuldbyrde en europæisk arrestordre. Dette betyder, at den fuldbyrdende myndighed kan beslutte at fuldbyrde den europæiske arrestordre eller ej.

112. Et supplerende spørgsmål vedrører således den måde, hvorpå den fuldbyrdende myndighed udøver en sådan skønsbeføjelse. Er det EU-retten, herunder selve rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, der regulerer udøvelsen af denne skønsbeføjelse?

113. Hvad angår muligheden for ikke at overgive er det min opfattelse, at det i henhold til EU-retten blot er nødvendigt at fastslå, at ingen af betingelserne i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre er opfyldt.

114. Beskyttelsesniveauet i henhold til artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre kan imidlertid under visse omstændigheder være højere end det, der er fastsat i EMRK's artikel 6⁵⁸. Der er derfor en mulighed for, at der ikke er sket en overtrædelse af EMRK's artikel 6, selv om retten til at være til stede under retssagen som omhandlet i EU's retsorden måske ikke er blevet overholdt. Skal den fuldbyrdende myndighed i sådant et tilfælde sikre sig, at EMRK's artikel 6 ikke er blevet tilsidesat, før den træffer afgørelse om overgivelsen? Efter min opfattelse henhører besvarelsen af dette spørgsmål ikke under EU-retten.

115. Den fuldbyrdende myndighed kan, men den skal ikke, selv efter at have konstateret, at betingelserne i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre ikke er opfyldt, tage andre omstændigheder i betragtning, der kan forsikre denne myndighed om, at overgivelsen af den pågældende ikke indebærer en tilsidesættelse af dennes ret til forsvar i henhold til EMRK's artikel 6, og overgive personen⁵⁹.

⁵⁶ – Jf. generaladvokat Bots forslag til afgørelse Melloni (C-399/11, EU:C:2012:600, punkt 80-82).

⁵⁷ – Jf. fodnote 53 ovenfor.

⁵⁸ – Der findes et eksempel herpå i den sag, der gav anledning til dom af 24.5.2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346). Polen udstedte en europæisk arrestordre med henblik på overgivelse af Paweł Dworzecki. Selv om retssagen blev gennemført in absentia, oplyste den polske udstedende myndighed, at Paweł Dworzecki var blevet officielt underrettet om den berammede retssag, da denne underretning blev givet til et voksent medlem af adressatens husstand på den af ham oplyste adresse. Selv om dette blev anset for at være en retmæssig forkyndelse efter polsk ret, opfyldte det ikke betingelsen i artikel 4a, stk. 1, litra a), i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, hvorefter indkaldelsen skal være modtaget »personligt«. Domstolen fastslog, at den fuldbyrdende judicielle myndighed i denne sag ikke desto mindre kunne gennemføre overgivelsen under hensyntagen til andre omstændigheder, som kunne overbevise denne retslige myndighed om, at Paweł Dworzeckis ret til forsvar ikke ville blive tilsidesat (jf. dommens præmis 47-52). Menneskerettighedsdomstolen har fastslået, at en hensigt om at undgå en retssag er en berettiget grund til ikke at give mulighed for en fornyet prøvelse af en afgørelse, der er truffet in absentia. Jf. f.eks. Menneskerettighedsdomstolens dom af 14.6.2001, Medenica mod Schweiz (CE:ECHR:2001:0614JUD002049192, §§ 55 og 56).

⁵⁹ – Jf. i denne henseende dom af 24.5.2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, præmis 50), og af 17.12.2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, præmis 51).

116. Følgende er et vanskeligere spørgsmål: Kan den fuldbyrdende myndighed beslutte at overgive en person, selv om betingelserne i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre ikke er opfyldt, og overgivelsen samtidig kan føre til en eventuel tilsidesættelse af EMRK's artikel 6?

117. I et sådant tilfælde giver den europæiske arrestordre efter min opfattelse stadig den fuldbyrdende myndighed en mulighed og er ikke til hinder for en afgørelse om overgivelse. Den åbenbare indvending mod denne konklusion er, at dette giver mulighed for en tilsidesættelse af den pågældende persons grundlæggende ret til en retfærdig rettergang. Kan dette være tilladt i henhold til chartret eller i henhold til artikel 1, stk. 3, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre? Naturligvis ikke. I et sådant tilfælde påhviler ansvaret for beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder imidlertid den udstedende stat (som jeg vil forklare mere detaljeret, når jeg analyserer det scenario, hvor artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre ikke finder anvendelse på de foreliggende sager).

118. Det følger heraf, at den fuldbyrdende myndigheds mulighed for at foretage overgivelse i henhold til artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre er udtømt.

119. Endelig kan den fuldbyrdende judicielle myndighed, når den vælger at fuldbyrde en europæisk arrestordre inden for rammerne af den skønsbeføjelse, der er fastsat i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om en europæisk arrestordre, efter min opfattelse ikke fastsætte betingelser for den udstedende judicielle myndighed. Dette ville være i strid med den hurtige funktion af ordningen med den europæiske arrestordre eller endog ødelægge den gensidige tillid mellem de to judicielle myndigheder. Den mulighed, der er fastsat i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, er en valgmulighed mellem at fuldbyrde og ikke at fuldbyrde, men den giver ikke den fuldbyrdende judicielle myndighed beføjelse til at fordreje den måde, hvorpå fuldbyrdelsen foretages⁶⁰.

2. Foreløbig konklusion

120. Når en situation er omfattet af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, skal den fuldbyrdende myndighed udelukkende undersøge, om betingelserne i denne bestemmelse er opfyldt. Derved opfylder denne myndighed også nødvendigvis sine forpligtelser til at overholde EMRK's artikel 6.

3. Mulighed 2: Retssagerne vedrørende de udløsende lovovertrædelser er ikke omfattet af anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre

121. Det andet og det tredje spørgsmål i de to sager giver mere mening, hvis Domstolen finder, at retssagerne om de udløsende lovovertrædelser (eller retsmødet om fuldbyrdelse) ikke er en del af den »retssag, der førte til afgørelsen«. I dette tilfælde opstår der i henhold til rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre ingen mulighed for, at den fuldbyrdende myndighed kan afslå at fuldbyrde en europæisk arrestordre.

⁶⁰ – Undtagen i de situationer, der er omfattet af artikel 5 i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, hvoraf ingen finder anvendelse i de to omhandlede tilfælde, nemlig for det første situationen, hvor en forbrydelse kan straffes med livsvarig fængselsstraf eller med en anden livsvarig frihedsberøvende foranstaltning, og for det andet når den europæiske arrestordre udstedes med henblik på retsforfølgning.

122. I lyset af den nuværende fortolkning af rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre synes svaret på, om den fuldbyrdende myndighed kan undersøge eventuelle krænkelse af EMRK's artikel 6 og, hvis den finder sådanne, beslutte ikke at fuldbyrde den europæiske arrestordre, at være enkelt: Det kan den ikke. Rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre indeholder en udtømmende liste over grunde til ikke at fuldbyrde en europæisk arrestordre, og medlemsstaterne kan ikke tilføje grunde, som ikke er anført heri⁶¹.

123. Dette synes imidlertid at volde problemer for et stigende antal nationale retter, der står over for fuldbyrdelsen af europæiske arrestordre, og som samtidig er forpligtet til at overholde EMRK's artikel 6⁶². Den forelæggende ret synes at være af den opfattelse, at en overgivelse i de to omhandlede sager ville føre til en »åbenlys manglende adgang til domstolsprøvelse«⁶³ og således bringe den i en situation, hvor den misligholder sine egne forpligtelser i henhold til EMRK. Der bør ikke ses bort fra disse bekymringer hos de nationale fuldbyrdende myndigheder.

124. Det spørgsmål, som disse sager derfor indirekte rejser, er, om artikel 1, stk. 3, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre giver mulighed for yderligere grunde til at nægte overgivelse, navnlig hvis overgivelsen ville medføre en »åbenlys manglende adgang til domstolsprøvelse« eller, som det er formuleret i den forelæggende rets spørgsmål, en krænkelse af det væsentligste indhold af den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang.

125. Det fremgår klart af artikel 1, stk. 3, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, at anvendelsen af denne retsakt ikke må føre til en krænkelse af de grundlæggende rettigheder og principper, der er anerkendt i EU's retsorden. Den forelæggende rets spørgsmål kan derfor forstås som et spørgsmål om, hvorvidt den er berettiget til, selv om ingen af de situationer, der er opregnet i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, finder anvendelse, at nægte overgivelse, hvis den ikke desto mindre finder, at der er mulighed for en krænkelse af den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang efter overgivelse i udstedelsesstaten.

126. Domstolen har hidtil fastslået en sådan mulighed på grundlag af artikel 1, stk. 3, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre i to situationer. Først fastslog Domstolen i dommen i sagen Aranyosi og Căldăraru⁶⁴, at risikoen for umenneskelig og nedværdigende behandling, som er en absolut grundlæggende rettighed⁶⁵, udgør en grund til at afslå overgivelse. Dernæst fandt Domstolen i LM-dommen⁶⁶, at risikoen for en krænkelse af retten til en retfærdig rettergang også kan begrunde et afslag på overgivelse⁶⁷.

127. I begge situationer blev tvivlen om, at en grundlæggende ret for den person, der skal overgives, måske ikke overholdes, imidlertid udløst af den fuldbyrdende myndigheds oprindelige konstatering af, at der foreligger et generelt eller systematisk problem med beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder i udstedelsesstaten. I dommen i sagen Aranyosi og Căldăraru⁶⁸

⁶¹ – Dom af 22.12.2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, præmis 70).

⁶² – Jf. fodnote 7 ovenfor.

⁶³ – Dette er Menneskerettighedsdomstolens sprogbrug. Jf. f.eks. Menneskerettighedsdomstolens dom af 9.7.2019, Kislov mod Rusland (CE:ECHR:2019:0709JUD000359810, §§ 107 og 115).

⁶⁴ – Dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru (C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 88).

⁶⁵ – Denne ret er beskyttet som absolut i henhold til EMRK's artikel 3 og chartrets artikel 4.

⁶⁶ – Dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Mangler ved domstolssystemet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 61, 68, 76 og 78).

⁶⁷ – Dom af 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Den udstedende judicielle myndigheds uafhængighed) (C-354/20 PPU og C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, præmis 52), og af 22.2.2022, Openbaar Ministerie (Domstol oprettet ved lov i den udstedende medlemsstat) (C-562/21 PPU og C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, præmis 52).

⁶⁸ – Dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru (C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 89).

afhæng den fuldbyrkende myndigheds mulighed for at vurdere, om den person, der blev søgt overgivet, havde været udsat for umenneskelig eller nedværdigende behandling, af den oprindelige konstatering af, at der forelå systemiske eller generelle mangler, som berørte visse persongrupper eller visse centre for frihedsberøvelser. I LM-dommen⁶⁹ og i de efterfølgende domme⁷⁰ skulle den fuldbyrkende myndighed, inden den konkluderede, at en persons ret til en retfærdig rettergang var truet, først sikre sig, at der var en systemisk eller en generel mangel på uafhængighed hos den udstedende medlemsstats domstole.

128. Begrundelsen for Domstolens konstateringer i de omtalte sager er, at den gensidige tillid, der ligger til grund for den gensidige anerkendelse, ikke er til stede på grund af systemiske mangler. Kendskabet til sådanne mangler gør det således muligt for den fuldbyrkende myndighed at rejse tvivl om udstedelsesstatens procedurer og at kontrollere, om retten for den person, der skal overgives, risikerer at blive tilsidesat.

129. Uden sådanne systemiske eller generelle mangler ser jeg imidlertid ingen grund til, at den fuldbyrkende myndighed skal kontrollere, om den udstedende stat vil krænke den overgivne persons rettigheder ud over de situationer, der er omhandlet i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

130. Det ville derimod være i strid med idéen om gensidig tillid, som ordningen med den europæiske arrestordre hviler på, at tillade sådanne kontroller. Denne ordning bygger på tanken om, at hver medlemsstat respekterer fælles grundlæggende værdier og bestræber sig på at sikre beskyttelsen heraf⁷¹.

131. Ordningen med den europæiske arrestordre blev indført for at sikre, at overgivelsen kan ske hurtigt, og er baseret på tillid til andre staters institutioner. Hvis kontrol af overholdelsen af de grundlæggende rettigheder tillades i hvert enkelt tilfælde, indebærer dette, at ordningen med den europæiske arrestordre vender tilbage til noget, der svarer til de tidligere udleveringsprocedurer.

132. Hvis dette skulle være nødvendigt, er det min opfattelse, at det ikke tilkommer Domstolen, men EU-lovgiver at foretage en sådan ændring af ordningen med den europæiske arrestordre som indført ved rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

133. Jeg kan ikke udelukke, at der kan opstå situationer, hvor det vil vise sig at være nødvendigt at tillade en kontrol af eventuelle individuelle krænkelser af de grundlæggende rettigheder for den person, der anmodes overgivet, selv om der ikke foreligger systemiske mangler i udstedelsesstaten. På et område, hvor harmoniseringen på EU-plan har fundet sted, således som det er tilfældet med de acceptable begrænsninger af retten til at være til stede under retssagen⁷², ser jeg imidlertid ingen grund til at tilføje undtagelser til ordningen med den europæiske arrestordre, således som den er udformet i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre.

134. Domstolen har allerede fastslået, at den person, der anmodes overgivet, ikke med henblik på at modsætte sig fuldbyrdelesstatens overgivelse kan påberåbe sig udstedelsesstatens manglende gennemførelse af direktiv 2016/343, der bl.a. harmoniserer visse aspekter af retten til at være til

⁶⁹ – Dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Mangler ved domstolssystemet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 61 og 68).

⁷⁰ – Dette blev ligeledes bekræftet i dom af 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Den udstedende judicielle myndigheds uafhængighed) (C-354/20 PPU og C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, præmis 54 og 66), og af 22.2.2022, Openbaar Ministerie (Domstol oprettet ved lov i den udstedende medlemsstat) (C-562/21 PPU og C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, præmis 50 og 52).

⁷¹ – Jf. fodnote 8 ovenfor.

⁷² – Jf. i denne henseende rammeafgørelse 2009/299 og direktiv 2016/343.

stede under retssagen i straffesager. Domstolen har ligeledes præciseret, at den udstedende medlemsstats forpligtelse til inden for sin retsorden at overholde samtlige EU-retlige bestemmelser, herunder direktiv 2016/343, forbliver intakt⁷³. Det er udstedelsesstaten, der skal give adgang til retsmidler, som er tilgængelige ved dens domstole, for at sikre dette direktivs overholdelse.

135. Derfor har en forpligtelse for den fuldbyrdende myndighed til at overgive en person ud over de situationer, der er fastsat i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, ikke den virkning, at forpligtelsen til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, som er nedfældet i artikel 6 TEU, ændres⁷⁴. Efter overgivelsen har den udstedende medlemsstat fortsat ansvaret for at sikre de grundlæggende rettigheder, således som Irland har anført⁷⁵.

136. Såfremt Domstolen måtte finde, at retssagerne om de udløsende lovovertrædelser ikke er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, er det min opfattelse, at den fuldbyrdende myndighed har pligt til at fuldbyrde den europæiske arrestordre. Da der ikke er nogen bekymring med hensyn til systemiske mangler i den udstedende medlemsstat, bør den fuldbyrdende myndighed ikke have mulighed for at kontrollere overholdelsen af EMRK's artikel 6 i den førstnævnte stat i forhold til den person, der anmodes overgivet, men er forpligtet til at fuldbyrde den europæiske arrestordre.

137. Endelig ønsker den forelæggende ret i forbindelse med det tredje spørgsmål, litra b), i de to sager oplyst, om vurderingen af eventuelle tilsidesættelser, der gør det muligt for den fuldbyrdende myndighed at afslå overgivelse, skal begrænses til vurderingen af det væsentligste indhold af den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang.

138. Efter min opfattelse skaber ordningen med den europæiske arrestordre ud over de situationer, der er omhandlet i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, og hvor der ikke foreligger systemiske mangler ved domstolssystemet i den udstedende medlemsstat, ikke plads til, at den fuldbyrdende myndighed kan kontrollere, om det væsentligste indhold af den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang for de eftersøgte personer er eller vil blive krænket.

4. Foreløbig konklusion

139. Når en situation ikke er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, og når der ikke er systemiske mangler ved den udstedende medlemsstats domstolssystem, kan den fuldbyrdende myndighed ikke kontrollere, om de eftersøgte personers grundlæggende ret til en retfærdig rettergang er eller vil blive krænket, men skal fuldbyrde den europæiske arrestordre.

140. Efter fuldbyrdelsen af den europæiske arrestordre har udstedelsesstaten fortsat ansvar for at sikre den overgivne persons grundlæggende rettigheder.

⁷³ – Jf. i denne henseende dom af 17.12.2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, præmis 55). Jf. for et andet synspunkt M. Böse, »European Arrest Warrants and Minimum Standards for Trials *in absentia* – Blind Trust vs. Transnational Direct Effect?«, *European Criminal Law Review*, bind 11(3), 2021, s. 275-287, på s. 285 og 286. Böse anfører, at afslag også er tilladt »i tilfælde af en åbenbar mangel på domstolsbeskyttelse i den udstedende medlemsstat, som fratager sagsøgte retten til en effektiv domstolsprøvelse«, og at den person, der er genstand for den europæiske arrestordre, ligeledes bør kunne påberåbe sig direktiv 2016/343 i forbindelse med overgivelsen.

⁷⁴ – Jf. i denne henseende generaladvokat Bobeks forslag til afgørelse Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1013, punkt 78), hvori han forklarede, at rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre anerkender den udstedende medlemsstats hovedrolle for så vidt angår beskyttelsen af de tiltaltes rettigheder.

⁷⁵ – Jf. ligeledes generaladvokat Richard de la Tours forslag til afgørelse Puig Gordi m.fl. (C-158/21, EU:C:2022:573, punkt 85, 87 og 116).

VI. Forslag til afgørelse

141. På baggrund af ovenstående betragtninger vil jeg foreslå Domstolen at besvare de præjudicielle spørgsmål fra Court of Appeal (appeldomstol, Irland) som følger:

- »1) Begrebet »retssag, der førte til afgørelsen« som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne skal fortolkes således, at det omfatter ethvert trin i proceduren, der har afgørende betydning for afgørelsen om en persons frihedsberøvelse. Dette skyldes, at den pågældende person skal have mulighed for at påvirke den endelige afgørelse om sin frihed.
- a) I det tilfælde, hvor der anmodes om overgivelse med henblik på afsoning af en frihedsstraf, der er blevet udsat ab initio, men i hvilken forbindelse der efterfølgende træffes afgørelse om fuldbyrdelse som følge af domfældelse for en yderligere strafbar handling, og hvor denne afgørelse om fuldbyrdelse træffes af den ret, der har dømt den eftersøgte person og pålagt vedkommende en straf for denne yderligere strafbare handling, udgør den sag, der har ført til denne senere domfældelse og afgørelse om fuldbyrdelse, en del af »den retssag, der førte til afgørelsen« med henblik på artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584.
- b) Det er for fastlæggelsen af, at den sag, der fører til den senere domfældelse, er en »retssag, der førte til afgørelsen« med henblik på artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584, ikke relevant, om den ret, der træffer afgørelse om fuldbyrdelse, er forpligtet til at træffe denne afgørelse i henhold til lovgivningen, eller om den kan udøve et skøn med hensyn til at træffe en sådan afgørelse. Det er imidlertid relevant, at denne sag har haft afgørende betydning for genåbningen af afgørelsen om den straf, der fører til afgørelsen om fuldbyrdelse.
- 2) Når en situation er omfattet af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584, skal den fuldbyrdende myndighed udelukkende undersøge, om betingelserne i denne bestemmelse er opfyldt. Derved opfylder denne myndighed nødvendigvis også sine forpligtelser til at overholde artikel 6 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder.

Når en situation ikke er omfattet af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584, og når der ikke er systemiske mangler ved den udstedende medlemsstats domstolssystem, kan den fuldbyrdende myndighed ikke kontrollere, om de eftersøgte personers grundlæggende ret til en retfærdig rettergang er eller vil blive krænket, men skal fuldbyrde den europæiske arrestordre. Efter fuldbyrdelsen af den europæiske arrestordre har udstedelsesstaten fortsat ansvar for at sikre den overgivne persons grundlæggende rettigheder.«